

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZSP W ŻERNICY

Wstęp

Dynamicznie następujące zmiany na rynku pracy oraz w życiu społecznym wymuszają konieczność wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej, a także poznawania siebie i otaczającego świata przez całe życie. Działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego dają możliwość uzyskania przez uczniów dostępu do wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego. Również bardzo istotne jest wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych. Ciągłe przeobrażenia gospodarcze i społeczne powodują wzrost oczekiwań pracodawców, a co za tym idzie konieczność posiadania przez pracowników kompetencji kluczowych. Współcześnie wiedza teoretyczna zdobyta w procesie kształcenia staje się niewystarczająca, ważniejsze stają się umiejętności wykorzystania jej w praktyce do rozwiązywania problemów, umiejętności komunikacji, współpracy, pracy w grupie, elastycznego funkcjonowania na rynku pracy.¹

Sukces gospodarczy i społeczny krajów w XXI wieku zależy od tego, czy będą potrafiły wykształcić swoich obywateli, tak aby byli oni przygotowani do radzenia sobie w stale zmieniającym się świecie². Wiąże się to przede wszystkim z koniecznością wyposażenia młodzieży w odpowiednie kompetencje. Przygotowanie jej do radzenia sobie z wyzwaniami społeczeństwa informacyjnego oraz czerpania maksymalnych korzyści z możliwości, jakie to społeczeństwo stwarza zostało zapisane wśród najważniejszych celów poszczególnych systemów edukacji w Europie³.

Uczniowie szkoły podstawowej stają przed wyborami, które często wymagają szerokiego dostępu do informacji zawodowej oraz profesjonalnej pomocy doradcy. Rynek pracy wymaga od młodego człowieka wysoce rozwiniętej mobilności zawodowej, umiejętności szybkiego dostosowania się do potrzeb rynku oraz szeroko rozumianej specjalizacji. Nie można pominąć również faktu konieczności wielokrotnej zmiany zawodu oraz uzupełniania posiadanych kwalifikacji. Jednocześnie rynek pracy stawia coraz wyższe wymagania w zakresie kompetencji, a zmieniające się kierunki działalności gospodarczej powodują powstawanie nowych dotychczas nieistniejących zawodów.⁴

¹ Żurawska B.: Kompetencje kluczowe Informator dla rodziców i opiekunów, 2017.

² Van Lamoën B., Nowa edukacja na XXI wiek. Jak tworzyć trwałe sieci powiązań i wspólnoty?, www.krs.org.pl.

³ Por. Kompetencje kluczowe[...], op. cit., s. 3.

⁴ Głodowska A.: Doradca zawodowy, 2017.

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

to ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. (opr. A. Łukaszewicz).

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje:

- pracę z uczniami, indywidualną i grupową,
- współpracę z rodzicami,
- współpracę nauczycieli,
- działania na rzecz środowiska lokalnego.

Charakterystyka placówki

W skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Żernicy wchodzi przedszkole oraz szkoła podstawowa. Nasza szkoła jest placówką publiczną prowadzoną przez Gminę Pilchowice. Nadzór pedagogiczny pełni Śląski Kurator Oświaty w Katowicach.

FUNKCJONOWANIE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM W ŻERNICY

1. Osobą odpowiedzialną za realizację WSDZ w placówce jest dyrektor mgr Beata Nawrath.
2. Koordynatorem WSDZ jest doradca zawodowy mgr Izabela Koczeń.
3. Osoby współuczestniczące:

- wychowawcy klas,
- psycholog szkolny,
- pedagog szkolny,
- nauczyciele.

4. Działania doradcze, realizowane w ramach WSDZ, są realizowane podczas:

- zajęć edukacyjnych prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego,
- lekcji przedmiotowych i zajęć z wychowawcą w klasach I-VIII szkoły podstawowej,
- zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII,
- wycieczek zawodoznawczych,
- spotkań z rodzicami,
- konsultacji indywidualnych z doradcą, psychologiem, pedagogiem (na życzenie ucznia lub rodzica).

5. Zadania szkolnego doradcy zawodowego (zgodnie z rozporządzeniem)

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;
- prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami programu realizacji WSDZ oraz koordynacja jego realizacji;
- wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców, psychologa, pedagoga, w zakresie realizacji działań określonych w programie
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

6. Zadania Rady Pedagogicznej w zakresie WSDZ

1. Zapewnienie ciągłości działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.
2. Określenie priorytetów dotyczących systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego zgodnych z programem wychowawczo-profilaktycznym.
3. Realizacja działań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru ścieżki edukacyjno-zawodowej, zawartych w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły.
4. Adresatami działań są uczniowie i ich rodzice oraz środowisko lokalne.
5. Działania Rady Pedagogicznej są odpowiednie dla poszczególnych poziomów kształcenia.

7. Korzyści wynikające z działania Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego

Korzyści dla szkoły:

- realizacja zobowiązań wynikających z ustawy o systemie oświaty, dotyczących przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia, w tym promowanie kształcenia zawodowego;
- utworzenie w szkole bazy informacji edukacyjno-zawodowej oraz zapewnienie jej systematycznej aktualizacji;
- atrakcyjność szkoły dla przyszłych kandydatów jako placówki wspierającej uczniów w wyborze ścieżki dalszej edukacji i zawodu.

Korzyści dla indywidualnych odbiorców:

- dostęp do informacji edukacyjno-zawodowej dla uczniów, ich rodziców i nauczycieli;
- poszerzenie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów;
- podejmowanie przez uczniów trafniejszych decyzji edukacyjno-zawodowych;

- zmniejszenie liczby niepowodzeń szkolnych wynikających z dokonywania niewłaściwych wyborów.

Korzyści dla państwa i władz lokalnych:

- zapewnienie powszechności i dostępności usług doradczych zalecanych przez komisję Unii Europejskiej;
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej konieczności racjonalnego planowania rozwoju zawodowego przez młodzież.

Program realizacji WSDZ w ZSP w Żernicy w roku szkolnym 2025/2026

Przedszkole:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z programem wychowania przedszkolnego,
- organizacja spotkań zawodoznawczych, zgodnie z harmonogramem.

Szkoła podstawowa, klasy I-III:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego na I etap edukacyjny,
- udział w wycieczkach/spotkaniach o charakterze zawodoznawczym, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych.

Szkoła podstawowa, klasy IV-VI:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego na II etap edukacyjny,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,
- udział w wycieczkach/spotkaniach o charakterze zawodoznawczym.

Szkoła podstawowa, klasy VII – VIII:

- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych, zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach z wychowawcą, zgodnie z planem działań wychowawczo-profilaktycznych,
- realizacja doradztwa zawodowego na zajęciach edukacyjnych z doradztwa zawodowego,

- promowanie kształcenia zawodowego, wzmacnianie roli doradztwa zawodowego,
- organizacja wycieczek/spotkań zawodoznawczych – udział w targach zawodów,
- organizacja spotkań informacyjnych dla rodziców uczniów z doradcami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Knurowie.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla poszczególnych etapów kształcenia są zgodne z Rozporządzeniem MEN z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego.

Przykłady realizacji WSDZ

Przedszkole

1. Poznanie siebie:

- tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym - spotkanie z policjantem,
- poznawanie swojego ciała poprzez zabawy i zajęcia, organizacja zabaw tematycznych, np. w lekarza, fryzjera.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

- tworzenie czasowych kącików do zabaw tematycznych zgodnie z realizowaną tematyką (apteka, krawcowa, sklep, kopalnia itp.),
- rozmowy tematyczne, pogadanki – podczas swobodnych wypowiedzi w kole oraz zabawach dowolnych.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

- spotkanie z rodzicami - przedstawicielami ciekawych zawodów,
- wypowiedzi na temat ulubionych zabaw i zajęć, rozmowy indywidualne.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

- prezentowanie własnych wyrobów – dokonywanie samooceny ich wykonania, udział w wystawach, konkursach plastycznych i innych,
- współdziałanie w grupie rówieśniczej podczas zabaw, praca grupowa, obdarzanie uwagą dzieci i dorosłych, inicjowanie zabaw.

Szkoła podstawowa

Edukacja wczesnoszkolna

1. Poznanie siebie:

- rozwijanie swoich zainteresowań,
- poznanie siebie i swoich możliwości,

- udział w konkursach - artystycznych, sportowych, przedmiotowych.

2. Świat zawodów i rynek pracy:

- zapoznanie z różnymi zawodami oraz cykl spotkań z ciekawymi ludźmi – spotkanie z policjantem, pielęgniarką, żołnierzem, ratownikiem medycznym.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

- współpraca z biblioteką i Kołem Gospodyń Wiejskich,

- zdobywanie nowych umiejętności,

- rozwijanie posiadanych umiejętności dokonywania samooceny w kontekście ulubionych zajęć/przedmiotów – pogadanki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych:

- umiejętne radzenie sobie z niepowodzeniami, dążenie do celów,

- zdobywanie umiejętności samodzielnego podejmowania decyzji,

- udział uczniów w aktywnościach wzmacniających postawy samodzielności i odpowiedzialności – działalność w samorządzie klasowym, przedstawieniach, uroczystościach szkolnych.

Sposoby realizacji na poszczególnych przedmiotach

Język polski:

- wyposażenie ucznia w umiejętność poprawnego mówienia, pisanie, czytania ze zrozumieniem,
- zwrócenie uwagi na wykonywane przez bohaterów literackich zawody,
- kształtowanie umiejętności poprawnej autoprezentacji,
- zachęcanie uczniów do udziału w konkursach recytatorskich, literackich, do pisanie tekstów do gazetki szkolnej,
- rozwijanie zainteresowań humanistycznych (omówienie cech zawodów, w których wymagane jest wykształcenie humanistyczne),
- rozwijanie umiejętności komunikowania się z otoczeniem,
- rozwijanie umiejętności formułowania pism urzędowych (podanie, CV, list motywacyjny).

Matematyka:

- rozpoznawanie wśród uczniów uzdolnień matematycznych,
- wskazywanie uczniom uzdolnień matematycznych, jako podstawy do wyboru zawodu,
- zapoznanie uczniów z obszarami wiedzy, w których matematyka może być wykorzystywana, w tym z konkretnymi zawodami,
- zachęcanie uczniów do rozwijania wiedzy i umiejętności.

Historia/WOS

- przygotowanie uczniów do udziału w życiu społecznym,
- ukazywanie przemian w życiu społecznym i technologicznym na przestrzeni dziejów, wskazywanie na zmiany związane z pracą, ukazanie zawodów zanikających/nieistniejących,
- poznanie ról pracownika, pracodawcy, przedstawienie odpowiedzialności związanej z prowadzeniem własnej firmy,
- rozwijanie wiedzy o sobie.

Biologia/chemia/fizyka/geografia

- rozwijanie postaw proekologicznych,
- przedstawienie wagi dbania o bezpieczeństwo i higienę pracy,
- kształtowanie umiejętności postępowania wg instrukcji i odpowiedzialności za własne działania,
- wskazanie dziedzin i zawodów, w których podstawą są poszczególne przedmioty,
- rozwijanie umiejętności posługiwania się mapą, radzenia sobie w terenie,
- kształtowanie umiejętności odczytywania informacji pogodowych.

Informatyka:

- zapoznanie uczniów z możliwościami wyszukiwania informacji o ofertach szkół, zawodach, ofertach pracy przez Internet,
- przedstawienie zawodów związanych z informatyką,
- rozwijanie umiejętności przygotowywania dokumentów w programach tekstowych.

Języki obce:

- omawianie z uczniami mobilności zawodowej - możliwości pracy w zespołach międzynarodowych lub za granicą,
- przedstawienie zawodów związanych z pracą filologa, tłumacza, itp.
- zapoznanie uczniów z możliwością pracy w zespołach międzynarodowych lub za granicą,
- nazywanie i omawianie specyfiki poszczególnych zawodów w języku obcym,
- pisanie dokumentów aplikacyjnych w języku obcym.

Wychowanie fizyczne:

- kształtowanie zdrowego stylu życia,
- rozpoznawanie predyspozycji i uzdolnień sportowych,
- omawianie zawodów związanych ze sportem.

Na wszystkich przedmiotach:

- rozwijanie umiejętności komunikowania się,
- doskonalenie pracy w grupie,
- rozwijanie wiedzy o sobie - poznawanie mocnych i słabych stron.

(koord. Izabela Kocoń)